

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Приймальна комісія

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для вступників до ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
для здобуття ОС магістр, спеціальність 281 Публічне управління та
адміністрування (спеціалізація «Державна служба» та спеціалізація
«Електронне урядування»), спеціальність 281 – «Публічне управління та
адміністрування» (за цільовим направленням Національного агентства
України з питань державної служби)

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Загальні відомості. Програма складена відповідно до освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки «Магістра» спеціальності 281 – публічне управління та адміністрування (галузь знань – 28 – публічне управління та адміністрування), у тому числі для вступників за цільовим направленням Національного агентства України з питань державної служби.

Приєм абітурієнтів, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень (ОКР) спеціаліста або освітній ступінь (ОС) бакалавр/магістр, для здобуття ОС «Магістр» спеціальності 281 – публічне управління та адміністрування, у тому числі для вступників за цільовим направленням Національного агентства України з питань державної служби, проводиться за результатами фахових вступних випробувань з «Основ держави і права», «Основ економіки», вступного випробування з іноземної мови та додаткового вступного випробування – співбесіди з сучасних проблем державного управління. Вони відбуваються у формі письмового тестування, усного та письмового випробування.

Мета вступного випробування полягає у з'ясуванні рівня теоретичних знань і практичних умінь і навичок, необхідних для опанування нормативних і варіативних дисциплін за програмою підготовки фахівця ОС «Магістр» спеціальності 281 – публічне управління та адміністрування, у тому числі вступників за цільовим направленням Національного агентства України з питань державної служби.

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння дисциплін передбачених навчальним планом для підготовки за ОС «Магістр» абітурієнти повинні мати вищу освіту (бакалавр, спеціаліст або магістр) та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі державного управління. Обов'язковою умовою також є вільне володіння державною мовою.

Характеристика змісту програми. Програма охоплює основну проблематику фахових навчальних дисциплін, які дозволяють перевірити і

оцінити необхідний рівень набутих знань та практичних навичок, які є базовими для подальшого опанування магістерської програми спеціальності 281 – публічне управління та адміністрування (галузь знань – 28 – публічне управління та адміністрування), у тому числі вступниками за цільовим направленням Національного агентства України з питань державної служби.

2. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, З ЯКИХ ПРОВОДИТЬСЯ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

Для вступників на ОС магістр за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування» цей комплекс включає дисципліни:

1. Основи держави і права;
2. Основи економіки.

3. ТЕМИ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ТА ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

Основи держави і права

Перелік тематичних блоків

Для успішного складання іспиту з «Основ держави і права» вступник на спеціальність «Публічне управління та адміністрування» освітнього ступеня «магістр» повинен оволодіти знаннями за такими тематичними блоками:

1. Основи держави. Поняття, структура і соціальне призначення юридичної науки. Держава і право як об'єкт і предмет вивчення юридичною наукою. Історія виникнення і основні етапи розвитку загальної теорії держави і права.

Предмет, зміст і структура загальної теорії держави і права. Співвідношення і взаємозв'язки загальної теорії держави і права з філософією, соціологією, історією та основними галузевими юридичними науками. Основні завдання і функції загальної теорії держави і права.

Загальні передумови виникнення держави. Поділ суспільної праці та його вплив на формування держави. Цивілізаційний та формаційний підхід у типології держави. Основні теорії або концепції про походження держави, їх переваги і недоліки: теологічна теорія, договірна, патріархальна, патримоніальна, теорія завоювання (насильства), марксистська, органічна, космічна та інші.

Основні закономірності і особливості виникнення держав у сучасну епоху: України, країн Центральної та Східної Європи та ін.

Ознаки держави: територія, суверенітет, апарат публічної влади, правова система, право на збір податків, державна мова, державна символіка, зовнішні зв'язки, апарат примусу, фінансова система та грошова одиниця.

Сутність та призначення держави в суспільстві. Держава в політичній системі суспільства.

Співвідношення державної та політичної влади. Взаємозв'язок держави і громадянського суспільства. Складові громадянського суспільства.

Основні підходи до визначення поняття держави. Основні ознаки держави як соціально-політичного явища: наявність особливої державної публічної влади; державний суверенітет; територіальна ознака держави; система права і законодавства держави; фінансово-грошова система держави, бюджетна, податкова, банківська, інвестиційна тощо; державна ідеологія, державна мова, державні символи та інші факультативні ознаки держави.

Поняття та загальна характеристика елементів форми держави. Форма державного правління. Президентська, парламентська, напівпрезидентська республіки. Форма державного устрою. Унітарна держава, федерація, конфедерація. Централізовані та децентралізовані держави. Форма політичного режиму. Авторитарний, тоталітарний, демократичний режими.

Складові елементи механізму держави. Рівні механізму держави. Апарат держави його структура. Види органів держави. Принцип розподілу державної влади. Місцеве самоврядування. Співвідношення органів держави та місцевого самоврядування. Основні ознаки правової держави.

Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні. Президент України – глава держави. Органи виконавчої влади України: Кабінет Міністрів України, міністерства, центральні і місцеві органи виконавчої влади. Суди загальної юрисдикції в Україні. Конституційний Суд України – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні. Прокуратура України. Місцеве самоврядування в Україні. Співвідношення органів держави і місцевого самоврядування. Проблема удосконалення механізму української держави.

Поняття громадянського суспільства, його ознаки, структура. Співвідношення держави і громадянського суспільства: їх дуалізм.

Права людини як юридична основа громадянського суспільства. Класифікація прав людини. Покоління прав людини. Співвідношення особи, держави і суспільства. Правовий статус особи і громадянина. Проблеми формування громадянського суспільства в Україні.

Ідеї правової держави та історія їх розвитку. Основні ознаки або принципи правової держави. Сутність правової держави. Взаємозв'язок правової держави і громадянського суспільства. Проблеми формування правової держави в Україні.

Поняття і соціальна цінність демократії. Суть і основне призначення демократії. Форми і види демократії: безпосередні і представницькі форми демократії. Демократія як міра свободи і відповідальності. Демократичні форми і методи управління державою і суспільством. Основні тенденції розвитку демократії в Україні та інших країнах.

Концепції держави, що базуються на ліберальному підході до визначення ролі держави в соціально-економічній сфері життя суспільства (концепція "держави-нічного сторожа").

Концепції держави, що базуються на етатистському підході до визначення ролі держави в соціально-економічній сфері життя суспільства (концепція держави "загального благоденства", концепція соціалістичної держави, концепція соціальної держави).

Концепції держави, що базуються на демократичних засадах формування складу вищих органів влади (концепція плюралістичної демократії).

Концепції держави, що базуються на елітарних засадах формування складу вищих органів влади (концепція політичних еліт, концепція технократичної держави). Авторитарні (тоталітарні) концепції держави.

Філософія держави. Теорії про суть, цілі і завдання, засоби і методи діяльності, шляхи і перспективи подальшого розвитку держави.

2. *Основи права.* Основні причини і умови виникнення різноманітних підходів до розуміння права і його суті. Основні теорії (концепції) права: теологічна теорія права, природна теорія права; історична школа права; вузько нормативна або юридично-позитивістська концепція права; соціологічні теорії права; психологічна теорія права; марксистська теорія права; інтегративний підхід. Вчення окремих філософів і юристів про суть і визначення права. Праворозуміння у вітчизняній юриспруденції. Три основних форми буття (існування) права: система писаного абстрактного права (нормативно-правові акти), система суспільної та індивідуальної правосвідомості і система конкретних правовідносин тощо.

Поняття форми і джерела права. Загальна характеристика основних історичних форм права: 1) правовий звичай; 2) правовий (судовий і адміністративний) прецедент; 3) нормативно-правовий акт (закон і підзаконний нормативний акт); 4) нормативно-правовий договір; 5) форми релігійного права; 6) форми міжнародного права; 7) локальні і індивідуально-правові акти.

Особливості форм права в Україні та перспективи їх розвитку. Поняття, суть, види і загальна характеристика законів. Поняття, суть і види підзаконних нормативних актів. Конституційна юрисдикція і конституційність законів. Юридична сила форм права. Правовий звичай і нормативний договір у правовій системі України. Місце і роль міжнародного права в правовій системі України.

Поняття, види та ознаки соціальних норм. Поняття, ознаки та місце норм права в системі соціальних норм. Класифікація норм права. Поняття та види спеціалізованих норм права. Структура норм права. Співвідношення норм права та статті нормативно-правового акта.

Поняття та елементи структури системи права. Загальна характеристика галузей права. Предмет і метод правового регулювання як підстави розподілу права на галузі, підгалузі та інститути права. Поняття системи законодавства та її структури. Систематизація нормативно-правових актів. Співвідношення системи права та системи законодавства.

Ознаки правотворення. Етапи правотворення. Правотворчість як етап правотворення. Стадії, ознаки, принципи, функції правотворчості.

Законодавчий процес в сучасній Україні. Реалізація і застосування норм права. Реалізація норм права: її поняття, основні ознаки та форми. Застосування норм права. Види актів застосування норм права. Прогалини в законодавстві та способи їх подолання. Аналогія закону. Аналогія права. Субсидіарне застосування норм права. Юридичні колізії. Види колізій в законодавстві.

Поняття тлумачення правових норм. Види тлумачення правових норм. Офіційне тлумачення. Нормативне тлумачення. Казуальне тлумачення. Неофіційне тлумачення. Доктринальне тлумачення. Тлумачення за обсягом. Способи тлумачення правових норм. Граматичний, логічний, систематичний, історичний, функціональний спосіб тлумачення правових норм.

Поняття та ознаки правових відносин. Склад (елементи) правових відносин. Класифікація правових відносин. Поняття і види правових відносин. Поняття та структура правосуб'єктності. Держава як суб'єкт правових відносин. Поняття і види об'єктів правових відносин. Зміст правових відносин (фактичний, юридичний). Поняття та види юридичних фактів.

Поняття та ознаки правової поведінки. Правомірна поведінка, правопорушення, зловживання правом, об'єктивно-протиправна поведінка. Ознаки правомірної поведінки. Види правомірної поведінки. Правопорушення: поняття та ознаки. Склад правопорушення. Види правопорушень. Злочин та проступок. Види проступків.

Поняття юридичної відповідальності. Ознаки юридичної відповідальності. Мета і функції юридичної відповідальності. Принципи юридичної відповідальності. Принцип законності, принцип справедливості, принцип гуманізму, принцип неприпустимості аналогії закону і аналогії права, принцип невідворотності, принцип індивідуалізації покарання, принцип обґрунтованості. Загальні принципи правосуддя: змагальності процесу, право на захист особи, презумпція невинуватості. Класифікація юридичної відповідальності за галузевою ознакою та характером санкцій.

Поняття законності. Зміст законності. Принципи та гарантії законності. Принципи та структура правопорядку.

Поняття, суть, основні ознаки правової системи держави. Поняття типу і виду правової системи держави. Вчення про типологію права. Основні критерії поділу правових систем країн за типологією держав світу: за соціально-економічною формацією, за різновидами державно-правових цивілізацій, за типами і видами релігій.

Основні типи правових систем за типами держав і соціально економічної формації: патріархальний тип права (докласовий); рабовласницький, феодальний, капіталістичний або буржуазний, соціалістичний (пролетарське і загальнонародне) тип, постсоціалістичний тип, перехідний тип права тощо.

Основні типи правових систем за основними джерелами і формами права: романо-германська правова система (правова сім'я); англо-американська правова система; змішані типи правових систем; система

мусульманського права; система канонічного права; релігійно-традиційна правова система; далекосхідні правові системи: індуська правова система, китайська, японська правові системи тощо.

Правовідносини як одна із конкретних форм існування (буття) права. Поняття, основні ознаки і визначення правовідносин. Місце і роль у правовій системі держави. Співвідношення системи права і правовідносин, правовідносин і правосвідомості. Види правовідносин за галузями права і законодавства, за змістом, за суб'єктами, за об'єктами, за формами права тощо.

Структура правовідносин: суб'єкти, об'єкти і зміст. Поняття суб'єктів правовідносин і їх види: громадяни, іноземці, юридичні особи, держави. Юридичні і соціальні властивості особи, які необхідні для вступу у правовідносини. Поняття правосуб'єктності: правоздатність, дієздатність, деліктоздатність громадян, юридичних осіб, держави тощо. Правосуб'єктність держави і державної влади. Поняття, основні ознаки і види юридичних осіб.

Об'єкти правовідносин: поняття, види і загальна характеристика. Фактичний і юридичний зміст правовідносин: законні або договірні права, свободи і обов'язки учасників правовідносин.

Підстави виникнення, зміни і припинення правовідносин: договори, угоди, контракти, правопорушення та інші юридичні факти. Поняття, особливості і види юридичних фактів у різних галузях права і законодавства.

Орієнтовний перелік запитань

1. Юридична наука: поняття, структура і місце в системі гуманітарних наук.
2. Держава і право як об'єкт вивчення юридичною наукою та іншими гуманітарними науками.
3. Загальна теорія держави і права як наука та її предмет. Різні доктринальні підходи до предмету загальної теорії держави і права.
4. Співвідношення загальної теорії держави і права з іншими юридичними науками.
5. Основні завдання і функції загальної теорії держави і права як науки.
6. Методологія пізнання державно-правових явищ: поняття основні ознаки, структура, призначення.
7. Світоглядні методи пізнання державно-правових явищ (діалектичний, метафізичний, герменевтичний).
8. Загальнонаукові методи пізнання державно-правових явищ (аналіз і синтез, форма і зміст, системний підхід, історичний метод, індукція, дедукція, метод моделювання, тощо).
9. Спеціальні методи пізнання державно-правових явищ (формально-юридичний метод, порівняльно-правовий метод, тощо).
10. Характеристика соціальної влади і соціальних регуляторів в родовому суспільстві.
11. Основні причини і закономірності розпаду родового суспільства.

12. Характерні риси розпаду родового ладу у різних народів: греків, римлян, древніх германців, слов'ян (Київська Русь) та ін.
13. Основні теорії походження держави (теологічна, договірна, патріархальна, завоювання, марксистська, матеріалістична, патримоніальна, космічна та ін.).
14. Особливості виникнення сучасних держав.
15. Проблема визначення держави: основні підходи.
16. Публічна влада як основна ознака держави.
17. Територіальна ознака держави.
18. Соціальна ознака держави.
19. Суверенітет держави: Внутрішні і зовнішні сторони суверенітету, політичні, економічні і юридичні аспекти.
20. Додаткові ознаки держави: правова система, фінансово-грошова система, державна мова, державні символи.
21. Сутність держави і її соціальне призначення.
22. Типологія держав: формаційний і цивілізаційний підходи до типології держав.
23. Поняття форми держави і її основні структурні елементи.
24. Поняття і види форм державного правління.
25. Поняття монархія і її види.
26. Республіка та її види. Характеристика республік: парламентська, президентська, змішана. Республіка Рад, народно-демократична республіка, тощо.
27. Поняття та особливості парламентської республіки.
28. Поняття та особливості президентської республіки.
29. Порівняльна характеристика парламентської та президентської республік.
30. Характеристика змішаної республіки: парламентсько-президентської та президентсько-парламентської.
31. Сучасний стан і перспективи розвитку форми державного правління в Україні.
32. Форма державного устрою. Унітарні держави: та їх види.
33. Поняття і види автономії.
34. Поняття, види та особливості федерації.
35. Конфедерація, імперія, унія, співдружність.
36. Сучасний стан і перспективи розвитку форми державного устрою в Україні.
37. Поняття і види державно-політичного режиму.
38. Демократичний державний режим, його види та особливості.
39. Антидемократичний державний режим. Види і загальна характеристика.
40. Авторитарний режим та його ознаки.
41. Поняття і суть тоталітарного режиму.
42. Сучасний стан і перспективи розвитку державного режиму в Україні.
43. Поняття, ознаки, зміст і значення функцій держави.
44. Співвідношення функцій держави із сутністю держави, соціальним призначенням держави, цілями і завданням держави.

45. Класифікація основних функцій держави.
46. Методи і форми здійснення функцій держави.
47. Внутрішні функції різних типів держав: порівняльно-історичний аналіз.
48. Зовнішні функції різних типів держав: порівняльно-історичний аналіз.
49. Внутрішні функції Української держави.
50. Зовнішні функції Української держави.
51. Екологічна функція Української держави.
52. Економічна функція Української держави.
53. Культурно-виховна функція Української держави.
54. Законодавча функція Української держави.
55. Організаційно-управлінська функція держави.
56. Співвідношення державної політики, завдань і функцій держави.
57. Сучасний стан і тенденції розвитку внутрішніх і зовнішніх функцій Української держави.
58. Апарат держави як основа механізму держави: поняття, ознаки, структура, призначення.
59. Органи державної влади: поняття, характерні ознаки, класифікація.
60. Система органів державної влади в Україні.
61. Президент України – глава держави.
62. Органи виконавчої влади в Україні.
63. Судова влада в Україні. Конституційний Суд України. Верховний суд України. Вищий господарський суд України.
64. Принцип побудови і діяльності апарату держави.
65. Принципи поділу державної влади, механізм стримувань і противаг.
66. Співвідношення принципів єдності і розподілу державної влади.
67. Проблеми вдосконалення механізму держави в Україні.
68. Місьцеве самоврядування: поняття, ознаки, структура, призначення. Місьцеве самоврядування в Україні.
69. Сучасні моделі місцевого самоврядування
70. Співвідношення органів державної влади і органів місцевого самоврядування.
71. Громадянське суспільство: поняття, ознаки і структура. Необхідність формування громадянського суспільства.
72. Правовий статус особи, людини і громадянина.
73. Права людини як правова основа громадянського суспільства.
74. Проблеми формування громадянського суспільства в Україні.
75. Юридичні гарантії прав людини.
76. Еволюція ідеї правової держави.
77. Правова держава: поняття, суть і ознаки.
78. Принципи правової держави і їх реалізація в Конституції України.
79. Взаємозв'язок правової держави і громадянського суспільства.
80. Проблеми формування правової держави в Україні.
81. Концепції держави, що базуються на ліберальному і неоліберальному підході до визначення ролі держави у соціально-економічній сфері життя суспільства.

82. Концепції держави, що базуються на етатиському підході до визначення ролі держави у соціально-економічній сфері життя суспільства.
83. Концепції держави, що базуються на демократичних засадах формування складу вищих органів влади.
84. Концепції держави, що базуються на елітарних засадах формування складу вищих органів влади.
85. Політична система суспільства: поняття, структура, ознаки, функції, призначення.
86. Основні суб'єкти політичної системи суспільства: державна влада, політичні партії, громадсько-політичні рухи та ін.
87. Роль і місце державної влади у політичній системі суспільства і держави.
88. Взаємовідносини держави і церкви у політичній системі суспільства: світські держави, теократичні держави, клерикальні держави.
89. Система правоохоронних органів в Україні.
90. Соціальне регулювання в родовому (первіснообщинному) суспільстві.
91. Економічні, соціальні, психологічні та інші передумови виникнення права.
92. Характерні особливості права, які відрізняють його від засобів соціального регулювання додержавного суспільства.
93. Співвідношення держави і права.
94. Норми права і норми моралі: співвідношення.
95. Право і звичай: лінії взаємозв'язку. Правовий звичай в сучасних правових системах.
96. Місце і роль права в системі соціального регулювання суспільних відносин.
97. Поняття і основні риси правового регулювання суспільних відносин.
98. Механізм правового регулювання: поняття, елементи, їх характеристика.
99. Умови ефективності правового регулювання.
100. Нормативний підхід до визначення права.
101. Соціологічний підхід до визначення права.
102. Доктрина природного права.
103. Соціальне значення визначення поняття права в сучасних умовах.
104. Об'єктивна необхідність права і його взаємозв'язок з державою, політикою і економікою.
105. Соціальна цінність права в сучасному суспільстві.
106. Суть і функції права.
107. Поняття і класифікація принципів права.
108. Принцип верховенства права та його закріплення в Конституції України.
109. Верховенство права і закону: поняття, співвідношення і шляхи забезпечення в Україні.
110. Поняття форми і джерела права.
111. Види і загальна характеристика форм права.
112. Правовий звичай як джерело права: поняття та особливості.
113. Нормативний договір як джерело права: поняття та особливості.
114. Джерела права в сучасній Україні і їх характеристика.

115. Система нормативно-правових актів України.
116. Конституція України 1996 р.: основні риси і місце в системі нормативно-правових актів України.
117. Поняття і місце закону в системі нормативно-правових актів України.
118. Правотворчість: поняття та види.
119. Законотворчість: поняття, основні риси і стадії.
120. Види правових норм.
121. Структура правових норм.
122. Диспозиція правової норми: поняття і види.
123. Санкція правової норми: поняття і види.
124. Співвідношення норми права і статті нормативно-правового акту.
125. Правова система: поняття, структура, співвідношення з іншими правовими явищами.
126. Романо-германська правова сім'я.
127. Місце соціальної правової системи України серед правових систем сучасності.
128. Поняття, основні риси і структура системи права.
129. Класифікація права на галузі права і правові інститути.
130. Основні галузі права і їх коротка характеристика.
131. Поняття законодавства і його співвідношення з системою права.
132. Структура правовідносин: суб'єкти, об'єкти і зміст.
133. Поняття юридичної особи і її правосуб'єктність.
134. Суб'єкти правовідносин. Поняття правосуб'єктності: правоздатність і дієздатність.
135. Законотворчість: поняття, основні риси і стадії.
136. Поняття, структура і функції суспільної правосвідомості.

Основи економіки

Перелік тематичних блоків

Поняття економіки та економічної науки. Продуктивні сили і виробничі відносини. Економічна суть основних засобів. Амортизація основних засобів.

Суть виробництва. Виробничі ресурси. Фактори виробництва. Економічна суть нематеріальних активів, їх оцінка. Капітал та робоча сила як основні фактори виробництва. Поняття і економічний зміст оборотних засобів, їх структура.

Економічні потреби та екологічні інтереси як рушійні сили соціально-економічного розвитку. Кругообіг оборотних засобів. Показники ефективності їх використання.

Натуральне і товарне виробництво. Товар і його фактори (властивості). Суть трудових ресурсів, їх значення в сучасній економіці. Суть грошей, їх функції. Закон обігу грошей. Система підготовки та перепідготовки кадрів.

Об'єктивні умови виникнення ринку та його сутність. Поняття ринку, його характерні риси, основні принципи функціонування та етапи розвитку.

Функції ринку. Переваги та недоліки ринкового механізму. Сучасні теорії ринку.

Структура, види та сегментація ринків. Критерії класифікації ринків.

Ринки факторів виробництва. Тіньовий ринок. Становлення ринкових відносин в Україні. Інфраструктура ринку: зміст та структура. Біржа як елемент ринкової інфраструктури, її види та функції. Банки та небанківські інституції.

Валютна біржа. Формування інфраструктури ринку в Україні.

Роль кваліфікованих кадрів в переході до інноваційної моделі розвитку економіки країни. Інфраструктура ринку. Поняття та значення продуктивності праці, фактори та резерви її підвищення. Конкуренція її суть, форми, методи, наслідки. Вплив конкуренції на економіку. Заробітна плата: суть, форми.

Номінальна та реальна заробітна плата. Монополії: суть, причини виникнення, форми, наслідки. Вплив конкуренції на економіку.

Організація заробітної плати. Тарифна система, її елементи. Посадові оклади. Суб'єкти ринкової економіки: домашні господарства, підприємства, держава. Форми і системи оплати праці. Власність: економічний зміст, види і форми власності, форми господарювання. Склад і структура фонду заробітної плати. Земля як економічна категорія і фактор виробництва. Земельна рента.

Ринок землі. Проблема забезпечення трудовими ресурсами в Україні. Структура працездатного населення.

Форми господарювання у сільському господарстві. Державна політика регулювання та підтримки сільськогосподарського виробництва.

Пенсійна реформа в Україні. Макроекономічні показники і методи розрахунку. Номінальний і реальний ВВП. Поняття собівартості продукції. Склад і структура собівартості, шляхи її зниження. Суть виробництва. Виробничі ресурси. Фактори виробництва.

Поняття ціни. Шляхи формування ринкових цін. Фактор конкуренції у ціноутворенні. Сутність циклічного розвитку. Економічний цикл та його фази.

Антициклічна політика держави. Поняття прибутку і рентабельності.

Фактори впливу на прибуток та рентабельність.

Фінансова система держави. Державний бюджет. Бюджетний дефіцит та державний борг. Суть інвестицій та інвестиційної діяльності. Класифікація та структура інвестицій. Податки: суть, види, функції. Податкова система України.

Джерела фінансування капітальних вкладень.

Банки і банківська система. Суть функції та форми кредиту. Види цінних паперів та їх характеристика. Ринок праці і проблеми зайнятості.

Економічний прогрес: основні критерії і рушійні сили. Проблема бідності в ринковій економіці. Система соціального захисту населення. Економічний прогрес: основні критерії і рушійні сили. Суть, причини, форми, показники інфляції. Проблеми економічного зростання в Україні.

Економічні та соціальні наслідки інфляції. Антиінфляційна політика держави. Особливості циклічного розвитку в економіці України.

Державне регулювання економічних процесів. Держава як суб'єкт економічної системи. Теоретичні погляди на роль держави в економіці та їх еволюція. Кейнсіанська і неокласична моделі регулювання економіки. Економічні функції держави. Місце і роль держави в командній економіці. Економічні функції держави в сучасній ринковій економіці.

Система цілей державного макроекономічного регулювання. Форми, методи та інструменти регулювання економіки. Правові, економічні та адміністративні методи. Прямі та непрямі методи. Фінансово-кредитне регулювання економіки. Бюджетно-податкова система як інструмент економічної політики держави. Державний сектор та державне підприємництво як спосіб реалізації економічних функцій держави.

Кредитна система. Основні форми кредиту в сучасній ринковій економіці.

Правові, економічні та адміністративні методи регулювання економіки.

Безробіття: суть, причини, види, рівень. Суть підприємництва та умови його здійснення. Соціальна політика держави. Показники рівня життя. Споживчий кошик. Державне регулювання підприємництва.

Економічні функції держави. Суб'єкти і об'єкти державного регулювання економіки. Суть підприємництва, його види, об'єднання підприємництва.

Роздержавлення і приватизація: необхідність, суть. Особливості приватизації в Україні.

Господарське товариство, їх види та умови функціонування. Державна політика регулювання та підтримки сільськогосподарського виробництва. Світове господарство та місце України в світовій економіці. Сутність, етапи становлення та основні риси світового господарства. Сучасна структура світового господарства. Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація економіки як основа формування світового господарства. Транснаціональні корпорації і розвиток міжнародних виробничих зв'язків. Міжнародна економічна інтеграція та її організаційні форми.

Світова торгівля: сутність та структура. Всесвітній ринок товарів і послуг. Сучасні тенденції розвитку світової торгівлі. Проблеми інтеграції економіки України у світове господарство. Сучасна глобалізація світогосподарських зв'язків і виникнення загально-цивілізаційних проблем людства. Природа і види глобальних проблем сучасності та їх класифікація.

Орієнтовний перелік запитань

1. Що таке економіка і економічна система, її складові?
2. Наведіть основні моделі організації економіки. Яка модель характерна для сучасної України?
3. Назвіть основні фактори виробництва і охарактеризуйте їх.
4. Що таке продуктивні сили, їх склад і що вони виражають?
5. Що таке виробничі відносини, їх склад і що вони виражають?

6. Що таке продуктивність праці, що вона виражає?
7. В чому полягає зв'язок між продуктивними силами і виробничими відносинами?
8. Що таке економічні категорії і економічні закони. Охарактеризуйте систему економічних законів.
9. Що таке суспільне виробництво та його структура.
10. Що таке суспільний продукт і які його основні форми. Необхідний і додатковий продукт.
11. Економічний зміст власності. Типи, види і форми власності в Україні.
12. Що таке натуральне виробництво? Дайте його характеристику.
13. Що таке товарне виробництво? Які основні риси характеризують товарне виробництво?
14. Що таке товар, його споживча вартість?
15. Мінова вартість і вартість товару. Як вимірюється величина вартості товару?
16. В чому полягає сутність грошей? Грошова форма вираження вартості.
17. Які функції виконують гроші? Наведіть їх характеристику.
18. Що таке грошова система, які типи грошових систем ви знаєте?
19. Що таке «золотий стандарт» і його різновиди? Як визначається цінність сучасних грошей?
20. Що таке ринок? Суб'єкти і об'єкти ринкових відносин.
21. Які види ринків ви можете назвати? Функції, які виконує ринок.
22. Що таке інфраструктура ринку? Складові інфраструктури ринку.
23. Що таке інфляція? Які типи і види інфляції можна виділити?
24. Назвіть основні фактори інфляції і поясніть механізм їх дії.
25. Назвіть найбільш відомі моделі ринкової економіки, дайте їх характеристику. Яку з моделей доцільно запропонувати для економіки України?
26. В чому полягає сутність закону попиту і пропозиції? Зв'язок попиту, пропозиції та ринкової ціни.
27. Що таке конкуренція, позитивні та негативні її наслідки? Типи конкурентної поведінки.
28. Що таке монополія? Види і форми монополій. Олігополія.
29. Назвіть основні критерії монополізму. Які антимонопольні заходи існують у світовій практиці та їх застосування в Україні.
30. Що таке додаткова вартість, норма і маса додаткової вартості?
31. Що таке робоча сила? Як робоча сила стає товаром? Вартість і споживча вартість робочої сили.
32. Що таке прибуток? Зв'язок між додатковою вартістю і прибутком.
33. Які фактори впливають на прибуток та норму прибутку? Прокоментуйте основні підходи до з'ясування суті прибутку.
34. Що таке підприємництво? Суб'єкти підприємницької діяльності. Назвіть основні форми підприємництва.

35. Що таке підприємство? Які види підприємств ви можете назвати, їх характеристика?
36. Економічна сутність капіталу. Постійний і змінний капітал.
37. Оборот капіталу та його стадії : основний і оборотний капітал.
38. Які ви знаєте методи визначення часу обороту капіталу? Фактори, що впливають на швидкість обороту капіталу.
39. Що таке собівартість продукції? Види та структура собівартості.
40. Як ви розумієте такі поняття як «валовий продукт», «виручка», «валовий доход», «чистий доход», «валовий прибуток», «чистий прибуток».
41. Як ви розумієте поділ витрат на постійні і змінні, явні і неявні?
42. В чому полягає сутність земельної ренти, принципи її виникнення та види? Диференціальна рента. Абсолютна та монопольна рента. Ціна землі.
43. Що таке ВВП і які методи його виміру? Чим відрізняється ВВП від ВНП?
44. Назвіть і охарактеризуйте види відтворення суспільного продукту. Найбільш відомі моделі економічної рівноваги (Ф. Кене, К. Маркс, Л. Вальраса, Дж. Кейнса).
45. Що ви розумієте під національним доходом? Які фактори впливають на величину національного доходу?
46. В чому полягає розподіл і перерозподіл національного доходу?
47. Охарактеризуйте механізм перерозподілу національного доходу.
48. У чому полягає призначення фонду споживання? Доходи населення, їх типи, форми і матеріальна основа. Місце заробітної плати у доходах населення.
49. Які функції виконують суспільні фонди споживання, їх види?
50. Що таке рівень життя і як він вимірюється? Прожитковий мінімум і мінімальний споживчий бюджет.
51. Як відбувається нагромадження національного доходу? В яких формах це відбувається?
52. Що ви розумієте під ефективністю капіталовкладень, як вона визначається? Що таке норма нагромадження?
53. В чому полягає суть проблеми зайнятості населення. Ринок робочої сили та його суб'єкти. Ціна робочої сили.
54. Як ви розумієте причину безробіття? Основні типи і форми безробіття, його вимір.
55. Що розуміється під ринковим регулюванням економіки, його позитивні та негативні сторони?

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Максимальна оцінка за відповідь на набір тестових завдань вступного випробування складає 200 балів. Кожен вступник отримує 25 тестових питань, відповідь на які передбачає вибір одного із варіантів, запропонованих у тесті. Кожна правильна відповідь оцінюється у 4 бали.

Розроблені критерії дають можливість:

- адекватно оцінити виконання студентами питань усного (письмового) випробування;
- виявити якісний рівень засвоєння теоретичних знань і сформованості вмінь, передбачених програмою;
- зробити відповідний загальний висновок про рівень сформованості у майбутніх фахівців професійної компетентності, про їхню готовність творчо здійснювати фахову діяльність.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основи держави і права

1. Адміністративне право України: Навч. посіб. / За заг. ред. Т. О. Коломоєць, Г. Ю. Гулевської. – К.: Істина, 2007. – 453 с.
2. Бабкіна О. В. Теорія держави і права у схемах і визначеннях: навч. посіб. / О. В. Бабкіна, К. Г. Волинка. – К.: МАУП, 2004. – 144 с.
3. Ведерніков Ю. А. Теорія держави і права: Навч. посіб. / Ю. А. Ведерніков, В. С. Грегул. – 4-те вид., доп. і переробл. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 224 с.
4. Волинка К. Г. Теорія держави і права : навч. посібник / К. Г. Волинка. – К., 2003.- 240 с.
5. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. / [Колодій А. М., Копейчиков В. В., Лисенков С. Л. та ін.]; за ред. В. В. Копейчикова. – Стер. вид. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 320 с.
6. Загальна теорія держави і права: підруч. / За ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. – Х.: Право, 2002. – 432 с.
7. Загальна теорія держави та права / За ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. — Х., 2002.
8. Кельман М. С. Загальна теорія держави і права / Кельман М. С., Мурашин О. Г., Хома Н. М. – Львів: Новий світ, 2003. – 581 с.
9. Кельман М. С., Мурашин О. Г. Загальна теорія держави і права. – К.: Кондор, 2006, - 477 с.
10. Комзюк А. Т. Адміністративний процес України : навч. посіб. / А. Т. Комзюк, В. М. Бевзенко, Р. С. Мельник. – К.: Прецедент, 2007. – 531 с.
11. Конституційне право України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. – Х.: Право, 2008. – 416 с.
12. Конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина в Україні / За ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка. – К.: Юридична думка, 2008. – 252 с.
13. Конституція України. — К, 1996.
14. Котюк В. О. Основи держави і права. Навчальний посібник.-3-тє вид., доп. і перероб.- К.: Атіка, 2001.- 432 с.
15. Кравчук М. В. Теорія держави і права. Опорні конспекти: Навч. пос. – К., 2003.

16. Кузьминець О. В. Історія держави і права України: Навчальний посібник. - К., 2003.
17. Мірошніченко М.І., Мірошніченко В.І. Історія вчень про державу і право. - К., Атіка, 2004. – 423 с.
18. Олійник А. Теорія держави і права: Навч. посіб. – К., Юрінком Інтер, 2001. – 561 с.
19. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник. – Харків, 2001.
20. Словник юридичних термінів (російсько-український). – К., 1994. – 532 с.
21. Теорія держави і права / За ред. В.В. Копейчикова. Навч. пос. – К., 2002.
22. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К.: Юрінком -Інтер, 2006. – 654 с.
23. Федоренко Г.О. Теорія держави і права. Навч. посіб. – К.: Вид-во КНЕУ, 2006. – 232 с.

Основи економіки

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навчальний посібник.: У 2 кн. - Кн. 1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. - 4-те вид. вилр. ідопов. – К: Знання, 2006. – 723 с.
2. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Ринкова економіка: основні поняття і категорії: Навч. посіб. – К.: Знання, 2006. – 263 с.
3. Башнянін Г.І., Лазур П.Ю., Медведєв В.С. Політична економія: Підручник.-К.:Ніка-Центр Ельга, 2000.- 527с.
4. Большая экономическая энциклопедия. – М.: Эксмо, 2007. – 816 с.
5. Вступ до економічної теорії: Навч. посіб./ За ред. проф. З. Ватаманюка. - Львів: Інтеллект-Захід, 2010.- 161 с.
6. Гальчинський А., Єщенко П. Економічна теорія: Підручник. - К.: Вища школа, 2007. - 273 с.
7. Дзюбик С.Д., Ривак О.С. Основи економічної теорії: Навч. посіб. – К.: Знання, 2006. – 481 с.
8. Євдокименко В.К. Особливості регіонального регулювання економічної інтеграції: Монографія / Євдокименко В.К., Яскал І.В. . – Чернівці: Прут, 2011. – 256 с.
9. Єщенко П. С, Палкін Ю. І. Сучасна економіка: Навч. посіб. — К.: Вища школа., 2005. – 325с.
10. Заблоцький Б. Ф. Економіка України / Б.Ф. Заблоцький, М. Ф. Покошко. – Л.: Новий світ-2000, 2009. – 360 с.
11. Історія економічних учень: Підручник: У 2 ч. / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2006. –1157 с.
12. Ковтун О. І. Державне регулювання економіки: навч. посіб. / О. І. Ковтун. - Л.: Новий світ -2000, 2006. – 432 с
13. Косік А Ф. Гронтковська Г. Е. Мікроекономіка: Навчальний посібник. – К: Центр навчальної літератури, 2004. – 416 с.
14. Крупка М. І., Островерх П. І., Реверчук С. К Основи економічної теорії: Підручник. – К:Атіка, 2001. – 489 с.

15. Лановик Б.Д., Матисякевич З.М., Матейко Р.М. Економічна історія України і світу: Підручник / За ред. Б.Д. Лановика. – К.: Вікар, 2006. – 495 с.

16. Мельник Л.Ю., Корецький М.Х. Основи економічної теорії: Навч. посіб.-К.: ЦУЛ, 2005. –526 с.

17. Нарижна Л. Д., Пономарьова Л. Н. Мікроекономіка в схемах: Навчальний посібник для самостійної роботи студентів. – К: Центр навчальної літератури, 2007. – 160 с.

18. Національна економіка: навч. посіб. / В. В. Білоцерківець, О. О. Завродня, В. К. Лебедева та ін; за ред. В. М. Тарасевича. – К.: Центр, 2009. – 280 с.

19. Павленко І. М. Мікроекономіка. Навчальний посібник. – К: Центр навчальної літератури, 2006. – 288 с.

20. Сгеблій Г. Я. Мікроекономіка: Навчальний посібник. – Київ: Фірма "УНКОС", Центр навчальної літератури, 2007. – 221 с.